

# Mandat for utredning om fripoliser og annen privat tjenestepensjon

## Bakgrunn

Garanterte private pensjonsprodukter er kontrakter som forvaltes av private pensjonsleverandører der den forsikrede har krav på en gitt årlig pensjonsytelse fra uttakstidspunktet og omfatter bl.a. kommunale pensjonsordninger, private ytelsespensjonsordninger og fripoliser. Fripoliser er bevis på opptjent pensjon for personer som fratrer private ytelsesordninger før utbetaling.

Det har blitt gjennomført flere regelverksendringer for garanterte pensjonsprodukter de siste årene. Etter forslag fra regjeringen i Prop. 223 L (2020-2021) *Endringer i pensjonslovgivningen mv. (pensjon fra første krone og dag, garanterte pensjonsprodukter)* ble det bl.a. åpnet for å tilby kompensasjon i forbindelse med konvertering av ordinære fripoliser til fripoliser med investeringsvalg. Det ble i tillegg vedtatt en hjemmel for å kunne gi forskriftsregler om mer fleksibel bruk av avkastningsoverskudd på garanterte pensjonsprodukter. Finansdepartementet fastsatte i februar 2022 slike forskriftsregler som gir mulighet for økt fleksibilitet i bruken av avkastningsoverskudd under forutsetning av at fleksibiliteten ikke benyttes på en måte som gir opphav til urimelige forskjellsbehandling eller interessekonflikter mellom kunder og leverandøren eller mellom kundegrupper.

Stortinget vedtok i juni 2023 regler om fleksibelt kontraktsfordelt bufferfond for private garanterte pensjonsprodukter, etter forslag fra regjeringen i Prop. 83 L (2022-2023) *Endringer i foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven mv. (bufferfond for private garanterte pensjonsprodukter)*. Fra 1. januar 2024 trer nye regler i kraft for private garanterte pensjonsprodukter der et sammenslått kontraktsfordelt bufferfond vil erstatte dagens tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond, og vil kunne dekke negativ avkastning. Tilsvarende regler trådte i kraft for kommunale pensjonsordninger fra 1. januar 2022.

Overskudd på forvaltningen av garanterte pensjonsprodukter kan enten settes av i avkastningsbuffer eller tildeles kundene direkte til oppskrivning av pensjonsytelsene eller til fremtidig premiebetaling. I Prop. 83 L (2022-2023) varslet regjeringen forskriftsregler om et tak på det nye bufferfondet i utbetalingsperioden for fripoliser for å sikre at en større andel av den enkelte kundes avkastningsoverskudd benyttes til oppskrivning av kundens pensjon. Et utkast til slike forskriftsregler fra Finanstilsynet, basert på et initiativ fra Pensjonistforbundet, har vært på høring. Finansdepartementet formidlet også at etter en har fått erfaringer med regelverksendringene, bør behovet for andre justeringer i regelverket vurderes, og nevnte bl.a. adgangen til å benytte amortisert kost for verdivurdering av enkelte investeringer i kundeporteføljene og løsninger for såkalt lånt egenkapital (betinget tilførsel av egenkapital til kontraktene).

I Innst. 401 L (2022-2023) diskuterer flertallet i finanskomiteen hvordan en kan tilrettelegge for at kundens overskuddsmidler i tilstrekkelig grad benyttes til økning av pensjonsytelsene, og uttaler at spørsmålet om tak på bufferfond og ev. andre måter å sikre at overskuddet kommer kundene til gode på, bør utredes nærmere. Flertallet i finanskomiteen viste videre til regjeringens uttalelser i proposisjonen om å vurdere andre endringer i regelverket når man har fått noe erfaring med en sammenslått buffer, men uttalte at det er grunnlag for å sette i gang et slikt utredningsarbeid nå, bl.a. i lys av innvendinger mot å fjerne dagens adgang til amortisert

kost til fordel for markedsverdivurderinger som kom opp i Stortingets høring om proposisjonen. Det vises for øvrig til Innst. 401 L (2022-2023) for flertallets vurdering av behovet for videre utredning. Stortinget vedtok på denne bakgrunn anmodningsvedtak nr. 719 (2022-2023):

*«Stortinget ber regjeringen nedsette et hurtigarbeidende utvalg med representasjon fra berørte parter, med mandat til å se på mulige regelendringer for ytterligere å sikre verdiene i og reguleringene av fripoliser.»*

## **Oppdrag og utredningsform**

Finansdepartementet setter på denne bakgrunn ned en arbeidsgruppe med medlemmer fra Finansdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Finanstilsynet, LO og NHO, for å lede utredningen av spørsmålene som fremkommer av Stortingets anmodningsvedtak innenfor rammene av det private tjenstepensjonsmarkedet. I tillegg kan det være behov for å vurdere også andre problemstillinger relatert til privat tjenstepensjon. Arbeidsgruppen får derfor et todelt oppdrag, der mandat for oppdragets første del fremgår under. I andre del av utredningsarbeidet kan bl.a. behov for regelverksendringer som følge av endringer i pensjonssystemet vurderes, jf. Meld. St. 6 (2023-2024) *Et forbedret pensjonssystem med en styrket sosial profil*.

Departementet vil i tillegg etablere et utredningsråd bestående av representanter for arbeidslivets parter, pensjonsleverandørene og deres kunder, samt andre relevante fagmiljøer. Arbeidsgruppen skal ha jevnlig møter med utredningsrådet for å innhente bidrag og vurderinger fra berørte parter, samt invitere rådets medlemmer til å sende skriftlige innspill. Innspill fra utredningsrådets medlemmer, og arbeidsgruppens vurdering av disse, skal framkomme i arbeidsgruppens rapporter.

## **Mandat for oppdragets første del**

Arbeidsgruppen skal gjøre rede for forvaltningen av, og regelverket for, garanterte pensjonsprodukter. Arbeidsgruppen skal videre gjøre rede for relevante regelverksendringer som har vært utredet eller foreslått de siste årene, men som ikke er fulgt opp.

Arbeidsgruppen skal utrede om det kan gjøres endringer i regelverket som bidrar til at kundens overskuddsmidler på fripoliser og ev. andre garanterte pensjonsprodukter i tilstrekkelig grad benyttes til økning av pensjonsytelsene (reguleringsmekanisme), samtidig som en ivaretar kundenes og pensjonsleverandørenes behov for en avkastningsbuffer.

Arbeidsgruppen skal videre vurdere om endringer i regelverket for bruk av amortisert kost og adgang til såkalt lånt egenkapital, eller andre endringer i regelverket, kan bidra til målene om sikkerhet for kundenes pensjon, velfungerende konkurranse og mer effektiv forvaltning av pensjonskapitalen.

Arbeidsgruppen skal utarbeide utkast til nødvendige lov- eller forskriftsendringer for sine forslag og redegjøre for økonomiske og administrative konsekvenser, herunder for

pensjonsleverandører, arbeidsgivere, arbeidstakere og pensjonister samt det offentlige, i tråd med utredningsinstruksen.

Finansdepartementet kan presisere eller gjøre tilføyelser til mandatet. Arbeidsgruppen skal levere utredningen av oppdragets første del innen utløpet av mai 2024. Finansdepartementet vil komme tilbake til mandat og frist for andre del av utredningen.